

MỘT SỐ BIỆN PHÁP HƯỚNG DẪN SINH VIÊN TỰ HỌC MÔN CHỦ NGHĨA XÃ HỘI KHOA HỌC Ở TRƯỜNG ĐẠI HỌC HẠ LONG

Đoàn Thị Tâm

Khoa Khoa học cơ bản, Trường Đại học Hạ Long

Tóm tắt: Sự phát triển mạnh mẽ của cách mạng công nghiệp 4.0 với lượng tri thức tăng lũy tiến với tốc độ lớn như hiện nay đã và đang đặt ra vấn đề tiếp cận và vận dụng tri thức trong hoạt động dạy và học đối với giảng viên và sinh viên các trường đại học. Cùng với đó là yêu cầu của đào tạo theo tín chỉ ở trường đại học đã đặt hoạt động tự học của sinh viên trở thành một nhiệm vụ học tập. Môn học Chủ nghĩa xã hội khoa học là môn khoa học lý luận gắn với thực tiễn quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam. Do đó, để đạt hiệu quả cao trong giảng dạy môn Chủ nghĩa xã hội khoa học thì việc hướng dẫn sinh viên tự học trong quá trình học tập môn học này có vai trò quan trọng và cần thiết ở trường Đại học Hạ Long.

Từ khóa: Tự học, Chủ nghĩa xã hội khoa học, Đại học Hạ Long.

SOME MEASURES TO GUIDE STUDENTS' SELF-STUDY OF SCIENTIFIC SOCIALISM AT HA LONG UNIVERSITY

Abstract: The rapid development of the Fourth Industrial Revolution, together with the exponential growth of knowledge, has posed new challenges for lecturers and students at universities in accessing and applying knowledge in teaching and learning activities. In addition, the requirements of credit-based training at universities have made students' self-study an essential learning task. Scientific Socialism is a theoretical subject closely associated with the practical process of building socialism in Vietnam. Therefore, in order to improve the effectiveness of teaching Scientific Socialism, guiding students' self-study during the learning process plays an important and necessary role at Ha Long University.

Keywords: self-study; Scientific Socialism; Ha Long University.

Nhận bài: 18/03/2026

Phản biện: 18/04/2026

Duyệt đăng: 21/04/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sự phát triển của cuộc cách mạng khoa học công nghệ hiện đại cùng với xu thế hội nhập quốc tế đặt ra yêu cầu nguồn nhân lực cần có trình độ cao, tư duy sáng tạo, năng động. Điều đó đòi hỏi giáo dục đại học trang bị cho sinh viên không chỉ những tri thức cơ bản mà còn cả năng lực tự học, thói quen chủ động trong lĩnh hội tri thức. Hiện nay, đào tạo theo hệ thống tín chỉ ở các trường đại học yêu cầu một tiết lý thuyết lên lớp sinh viên phải có hai tiết chuẩn bị bài ở nhà bằng hình thức tự học. Vì vậy, tổ chức hoạt động tự học một cách khoa học, có chất lượng, hiệu quả là trách nhiệm của giảng viên và nhiệm vụ học tập của sinh viên. Đáp ứng yêu cầu đó, việc rèn luyện kỹ năng tự học cho sinh viên trở thành một nhiệm vụ quan trọng trong công tác đào tạo ở trường Đại học Hạ Long hiện nay.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Vai trò của tự học

Sinh thời Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng nói về cách học phải “lấy tự học làm cốt”. Tự học là một thuộc tính vốn có của con người, là con đường phát triển của mỗi cá nhân, là động lực chính của quá trình giáo dục - đào tạo.

Trong thời đại mà khoa học kỹ thuật phát triển nhanh chóng như hiện nay, bồi dưỡng cách học

cho người học là một nhiệm vụ có vị trí cực kỳ quan trọng trong các nhà trường. Nhận thức được tầm quan trọng của vấn đề này Hội nghị Ban chấp hành Trung ương Đảng lần thứ năm khóa VIII xác định: “Tập trung nâng cao chất lượng dạy và học, tạo ra năng lực tự học, tự sáng tạo của học sinh, bảo đảm mọi điều kiện và thời gian tự học cho học sinh, phát triển mạnh mẽ phong trào tự học, tự đào tạo thường xuyên và rộng khắp trong toàn dân”. Nghị quyết Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX của Đảng đã chỉ rõ: “Đổi mới phương pháp dạy và học, phát huy tư duy sáng tạo và năng lực tự đào tạo của người học, coi trọng thực hành, thực nghiệm, ngoại khóa, làm chủ kiến thức, tránh nhồi nhét, học vẹt, học chay”.

Luật Giáo dục 2019 khẳng định: “Phương pháp giáo dục phải khoa học, phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, tư duy sáng tạo của người học; bồi dưỡng cho người học năng lực tự học và hợp tác, khả năng thực hành, lòng say mê học tập và ý chí vươn lên”.

Trong các trường đại học thì hoạt động tự học, tự nghiên cứu của sinh viên được coi là nhiệm vụ thường xuyên và là yêu cầu bắt buộc. Tự học là yếu tố quyết định chất lượng học tập, chất lượng đào tạo bởi thông qua hoạt động tự học sẽ phát

huy tính tự giác, tính tích cực chiếm lĩnh tri thức của sinh viên. Hoạt động tự học của sinh viên là hoạt động tự giác, tích cực, chủ động, sáng tạo dưới sự hướng dẫn của giảng viên nhằm chiếm lĩnh những tri thức khoa học bằng hành động của bản thân nhằm đạt được mục tiêu giáo dục đào tạo. Muốn phát huy một cách tối đa năng lực tự học, tự nghiên cứu cho sinh viên thì trong quá trình giảng dạy người thầy phải luôn lấy việc học của sinh viên làm trung tâm, phải tìm ra con đường, cách thức để người học tự chiếm lĩnh tri thức và vận dụng tri thức đó vào thực tiễn. Như vậy, trong hoạt động tự học của sinh viên tính tích cực, chủ động tiếp cận tri thức gắn liền với vai trò hướng dẫn của giảng viên đảm bảo sự thống nhất biện chứng giữa hoạt động dạy của thầy và hoạt động học của trò.

2.2. Sự cần thiết nâng cao năng lực tự học cho sinh viên trong dạy học môn Chủ nghĩa xã hội khoa học ở trường Đại học Hạ Long

Tại các trường đại học, trong phương thức đào tạo theo học chế tín chỉ thì việc nâng cao năng lực tự học cho sinh viên có vai trò đặc biệt quan trọng. Đào tạo theo học chế tín chỉ có tính mềm dẻo, linh hoạt, sinh viên được chủ động thiết kế kế hoạch học tập cho bản thân, được quyền lựa chọn tiến độ học tập phù hợp với khả năng, sở trường và hoàn cảnh riêng của bản thân. Đào tạo theo học chế tín chỉ đòi hỏi sinh viên chủ động trong việc học, tránh tâm lý ỉ lại như học theo niên chế. Do đó, tự học đóng vai trò quyết định đến kết quả học tập của mỗi sinh viên. Đồng thời, tự học còn là yêu cầu bắt buộc và được thể hiện bằng một tỷ trọng thời lượng nhất định trong kết cấu thời lượng của học phần khi áp dụng đào tạo theo học chế tín chỉ.

Hiện nay, trường Đại học Hạ Long thực hiện đào tạo theo học chế tín chỉ nên hoạt động tự học của sinh viên là nhiệm vụ thường xuyên. Đối với các môn khoa học Mác-Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh nói chung, môn Chủ nghĩa xã hội khoa học nói riêng có đặc thù mang tính trừu tượng cao, hàn lâm thì việc tự học, tự nghiên cứu của sinh viên còn có những hạn chế.

Mục tiêu của môn Chủ nghĩa xã hội khoa học là cung cấp cho sinh viên những tri thức cốt lõi, nắm vững những nguyên lý cơ bản về quy luật xây dựng chủ nghĩa xã hội. Trên cơ sở đó giúp sinh viên rèn luyện và nâng cao bản lĩnh chính trị, lòng yêu nước, tuyệt đối trung thành với mục tiêu, lý tưởng độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội, tin tưởng vào sự lãnh đạo của Đảng và sự

tất thắng của chủ nghĩa xã hội, có khả năng vận dụng những lý luận chủ nghĩa xã hội khoa học để phân tích, đánh giá những vấn đề chính trị - xã hội của đất nước. Từ đó giúp sinh viên hình thành kỹ năng phân tích, đánh giá và phê phán những quan điểm sai trái, thù địch về con đường đi lên chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng; đồng thời giúp sinh viên nhận thức được trách nhiệm của bản thân trong việc học tập, rèn luyện để xây dựng đạo đức nghề nghiệp và có những hành động thiết thực đóng góp vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Để đạt được mục tiêu môn học trong việc đào tạo theo học chế tín chỉ ở trường Đại học Hạ Long hiện nay thì hoạt động tự học, tự nghiên cứu của sinh viên và việc hướng dẫn tự học của giảng viên có vai trò rất quan trọng, cần thiết.

2.3. Một số biện pháp hướng dẫn sinh viên tự học môn Chủ nghĩa xã hội khoa học

Một là, hướng dẫn sinh viên lập kế hoạch học tập cho môn học. Ngay buổi học đầu tiên giảng viên giới thiệu về vị trí, vai trò, tầm quan trọng của môn học và đưa ra những yêu cầu của môn học. Trên cơ sở đó, giảng viên hướng dẫn sinh viên lập kế hoạch học tập cụ thể cho bản thân, trong đó phải thể hiện được nội dung kiến thức, mục tiêu đạt được, phương tiện, thời gian thực hiện,... Kế hoạch học tập này làm cơ sở cho toàn bộ quá trình học tập môn Chủ nghĩa xã hội khoa học của sinh viên.

Hai là, hướng dẫn sinh viên đọc, nghiên cứu giáo trình: Môn Chủ nghĩa xã hội khoa học đã có giáo trình chuẩn và thống nhất. Giáo trình là tài liệu cung cấp nguồn kiến thức chính thống, chủ đạo nên giảng viên cần đưa ra những định hướng dẫn dắt để sinh viên nghiên cứu, khai thác có hiệu quả giáo trình của môn học.

+ Trước hết, giảng viên cần cung cấp Đề cương chi tiết học phần cho sinh viên khi bắt đầu môn học. Trên cơ sở Đề cương chi tiết học phần sinh viên sẽ nắm được những nội dung cơ bản của chương trình môn học làm cơ sở cho việc nghiên cứu giáo trình trong quá trình học tập.

+ Giảng viên hướng dẫn sinh viên nghiên cứu từng chương trong giáo trình theo kế hoạch học tập của sinh viên. Để thực hiện giảng viên lập hướng dẫn học tập từng chương trong giáo trình với các định hướng nội dung kiến thức cụ thể, đặt ra các câu hỏi mang tính dẫn dắt, gợi mở vấn đề cần nghiên cứu, các yêu cầu cần thực hiện. Giảng

viên gửi cho sinh viên hướng dẫn tự học này trước mỗi giờ lên lớp theo kế hoạch giảng dạy học phần, trên cơ sở hướng dẫn tự học của giảng viên sinh viên sẽ tự đọc, nghiên cứu giáo trình trước giờ lên lớp giúp đạt hiệu quả cao hơn trong giờ học.

Ba là, giao chủ đề nghiên cứu cho sinh viên dưới hình thức các bài tập nghiên cứu, viết tiểu luận. Đây là động lực kích thích sinh viên tích cực nghiên cứu khoa học, tìm hiểu sâu vấn đề trong quá trình học tập.

+ Giảng viên xác định chủ đề nghiên cứu cần giao cho sinh viên: chủ đề phù hợp, vừa sức với sinh viên, mang tính điển hình của nội dung kiến thức, gắn với thực tiễn.

+ Giảng viên giao chủ đề nghiên cứu cho sinh viên kèm theo những hướng dẫn cụ thể về nguồn tài liệu tham khảo, các nội dung cần nghiên cứu trong chủ đề, các yêu cầu đối với sinh viên khi nghiên cứu, thời gian thực hiện.

Bốn là, hướng dẫn sinh viên nghiên cứu tài liệu tham khảo: Khối lượng kiến thức ở bậc học đại học lớn, môn Chủ nghĩa xã hội khoa học lại là môn khoa học có tính lí luận và trừu tượng cao nên vấn đề đọc tài liệu tham khảo rất cần thiết đối với sinh viên.

+ Trước hết, giảng viên cung cấp nguồn tài liệu tham khảo liên quan đến môn học. Hướng dẫn sinh viên tìm tài liệu tham khảo trên internet, giới thiệu các trang thông tin chính thống, các văn kiện Đại hội Đảng Cộng sản Việt Nam.

+ Giảng viên đưa ra các định hướng cần tìm hiểu trong tài liệu tham khảo, các yêu cầu cụ thể cần đạt được đối với sinh viên khi đọc tài liệu tham khảo, hướng dẫn sinh viên cách đọc, ghi chép những nội dung tiếp cận trong tài liệu tham khảo.

Năm là, kiểm tra, đánh giá năng lực tự học của sinh viên: Đây là khâu cần thiết để việc tự học của

sinh viên đạt hiệu quả cao. Việc đánh giá năng lực tự học của sinh viên phải bao gồm toàn bộ quá trình học tập của sinh viên trong suốt môn học đó. Đánh giá kết quả tự học của sinh viên bao gồm các nội dung: tính ghi nhớ, tái hiện nội dung học tập; cách giải quyết, trình bày vấn đề sáng tạo; việc cập nhật thông tin mới, thông tin có tính thực tiễn đã thu thập được.

+ Đánh giá qua quá trình học tập trên lớp, giảng viên có thể kiểm tra mức độ tiếp nhận và xử lý thông tin của sinh viên thông qua việc đàm thoại trong giờ học, đưa ra các câu hỏi trắc nghiệm kiểm tra kiến thức sinh viên. Thông qua đó giảng viên đánh giá được thái độ học tập, tinh thần xây dựng bài học của sinh viên.

+ Đánh giá thông qua làm việc nhóm của sinh viên: Trong mỗi chương, giảng viên đưa ra các vấn đề cần thảo luận, giao nhiệm vụ cho các nhóm, tổ chức cho sinh viên trình bày, báo cáo, thảo luận và có kết quả đánh giá của giảng viên.

III. KẾT LUẬN

Nâng cao chất lượng tự học và tự nghiên cứu, biến quá trình đào tạo thành quá trình tự đào tạo là một nhiệm vụ quan trọng trong công tác giáo dục đào tạo đại học ở nước ta hiện nay. Trường Đại học Hạ Long đã coi việc nâng cao chất lượng tự học của sinh viên là một nhiệm vụ thường xuyên của nhà trường. Các môn khoa học Mác-Lênin và Tư tưởng Hồ Chí Minh nói chung, môn Chủ nghĩa xã hội khoa học nói riêng có khối lượng kiến thức lớn, mang tính hàn lâm cao nên việc tự học của sinh viên cần được quan tâm và hướng dẫn nhằm chiếm lĩnh tri thức môn học. Thực hiện nhiệm vụ đào tạo của nhà trường giảng viên có vai trò hướng dẫn sinh viên trong hoạt động tự học góp phần hình thành các kĩ năng kĩ xảo tự chiếm lĩnh tri thức, phát triển năng lực tự học cho các em.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Hồ Chí Minh (1995), Toàn tập, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, Tập 5, tr 273
 Đảng Cộng sản Việt Nam (1998), Văn kiện Hội nghị Ban chấp hành Trung ương lần thứ năm (khóa VIII), Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr 12
 Đảng Cộng sản Việt Nam (2001), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr 203 - 204
 Luật Giáo dục (2019), Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, tr 3